

grafijo naš tovariš E. Gangl. Vezan izvod stane samo 2 K. Župan ljubljanski, g. Ivan Hribar, je preskrbel papir, »Narodna tiskarna« pa je tiskala pesmi brezplačno, da ostane vsa izkupnina osirotelim pesnikovim otrokom. Ker je imel pokojni Jesenko tudi mnogo znancev in prijateljev med učiteljstvom, pričakujemo, da bo to pridno segalo po krasnih njegovih poezijah.

Popotnik. Letnik XXVI. Štev. 8. — Vsakogar bo zanimala na uvodnem mestu priobčena razprava tovariša Fr. Ivanca »Nemščina v slovenskih ljudskih šolah na Kranjskem« — Takisto zanimiv je spis dr. Jos. Tomiška »Iz mape berlinskega šolarčka« — Tovariš V. Pulko nadaljuje svoj aktualni referat »O preosnovi pouka v risanju«. — Jako instruktivno je nadaljevanje Fr. Kocbekovega in M. J. Neratovega poročila »S L mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norinberku l. 1904«. — O vrednosti in pomenu »Stereoskopa v ljudski šoli« govori prepričevalno tovariš V. Pulko. — V »Književnem poročilu« referira tovariš Fr. Kocbek o Stegenškovih »Čerkvenih spomenikih lavantinske škofije«. — »Listek«, »Pedagoški paberki« in »Kronika« so razpredelki »Razgleda«, ki dostojno zaključuje tudi to »Popotnikovo« številko.

Poziv na pretplatu! U mjesecu rujnu od g. 1905 počet će ponovno izlaziti »Učiteljski glasnik« kao tjednik u lijepom velikom formatu, kojemu će biti zadaća poraditi na boljak uč. materijalnog stanja a osim toga zastupat će učiteljske interese na svim poljima. A ujedno će biti glasilo »Danice« sveopće učiteljske štedne i pripomoćne udruge, koja će skorih dana u život stupiti sa osobitom koristi za svakog pojedinog učitelja i neučitelja člana. Želja je te udruge, da svaka obitelj poslije smrti člana dobiva pripomoć od 2000 kruna. Sve ostalo saznati će se već iz prvog broja. Godišnja cijena je 8 kruna, na pol godine 4 a na četvrt godine 2 kruna. Poziva se učiteljstvo iz svih krajeva Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istrije, Bosne i Hercegovine kao i ostale prijatelje učiteljstva, da se odmah pretplate ili pretbroje radi daljnog uredjenja. Vlasnici i izdavatelji »Učiteljskog Glasnika« jesu: Vjekoslav Klemen, rav. učitelj u Grubišnopolju, i Vilko Lavogor, učitelj u Zajezdi, kao i još nekogi drugovi. Časopis uređivat će posebni odbor pod upravom Vjekoslava Klemena, rav. učitelja u Grubišnopolju. Pretplate, pretbrojke i rukopisi već i za prvi broj neka se šalju na Vjekoslava Klemena, rav. učitelja u Grubišnopolju. Na isti naslov šalju se sve vrsti časopisa u zamjenu i novo izišavše knjige od pojedinih književnika radi preporuke, a napose primaju se razni oglasi uz posebnu pristojbu.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« so darovali: županstvo na Jesenicah na Gorenjskem 100 K; županstvo v Tolminu na račun pokroviteljine 50 K; (1. rok); županstvo v Kostanjevici na Dolenjskem 40 K; županstvo v Velikih Laščah 4.23 K; Posojilnica in hranilnica v Moravčah 100 K; dr. Josip Serbec, odvetnik i dr. v Celju, 10 K; g. Ivan Kandare iz Dan 5 K; g. Julij Novljan, trgovec v Medvedah, 10 K; vesela družba v Zapogah 6 K; (nabral g. Andrej Rapè, nadučitelj v Smledniku); neimenovan iz J. na Kr. po g. učitelju Jakobu Bojcu iz Cerknega 6 K namesto venca na grob blagopokojnemu župniku Valentinu Klinarju iz Dutovelj. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnina za l. 1905. g. Janko Toman, nadučitelj v Moravčah.

Osebnostna vest. Janko Pianekki, doslej učitelj na gluhozemnici v Ljubljani, je imenovan za voditelja na tem zavodu. — Okrajni šolski svet v Radovljici je imenoval pomožno učiteljico Marijo Bajt v Idriji za pomožno učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Koprivniku. — V pokoj je šel nadučitelj v Škalah pri Velenju Martin Matekovič. Služboval je 46 let, skoraj celih 33 let samo v Škalah.

Žrtev nečuvnega protekcijonizma. Pod tem zaglavljem je priobčil »Slovenski Narod v ponedeljek notico, kjer piše o znani kompetenci učiteljice Stupice in kjer pravi med drugim, da bi Stupica ne bila nikdar prišla v poštev, da niso bili vladni člani deželnega šolskega sveta naravnost prisiljeni, glasovali zanjo — proti svojemu prepričanju. »Slovenski narod« nadaljuje: »Naposled sta krivično preterivano učiteljico žalost in boleštv sled postopanja deželnega šolskega sveta tako prevzeli, da so v soboto to vzorno, največjega spoštovanja vredno, v vseh krogih visoko čislano učiteljico morali prepeljati v blaznico.« Kdo ima njeno žalostno usodo na vesti?

Nove učiteljice za gluhozeme. Izpit za učiteljice na zavodih za gluhozeme so napravile gospodične: Teod. Bonnes, Mat. Bortolotti, Marija pl. Braunizer, M. Cannetti, Fr. Kuštrin, Em. Mozetič, Viktorija Pahor, C. Resen, Mar. Zorzut, vse iz Gorice; potem: M. Bubba iz Pirana, E. Fragiaco iz Poreča, A. Gemuzzi iz Trsta, Pavla Koser iz Št. Lovrenca na Štajerskem, Jos. Merhar iz Brguda, Gabr. Mrevlje iz Sv. Križa, M. Negri iz Pulja, Fr. Smaila iz Devina, L. Spadaro iz Pirana, M. Srakar z Viškega, Al. Trost iz Ljubljane, M. Vratovič iz Pulja.

Podaljšane počitnice. Iz novomeškega okraja nam javljajo, da se začne zaradi deželne učiteljske skupščine šolsko leto šele 9. septembra. Enak odlok izda deželni šolski svet menda tudi za črnomaljski in kočevski okraj.

Denarno stanje »Zavezinih« listov. Ob letošnjem zborovanju »Zaveze« je bilo stanje njenih listov »Učiteljskega Tovariša« »Zvončka« in »Popotnika« tako-le: Učiteljski Tovariš, ki ima 867 naročnikov, je imel 1904. leta 6482 K 33 h denarnega prometa. Naročnine se je plačalo 4591 K 42 h.) za inerate pa 57 K 20 h. Stroški za tisk so znašali 2068 kron, nagrade pa 996 K 20 h. Od l. 1901. do 1904. je bilo naročnine na dolgu v celem 9695 K, zdaj znaša terjatev zaradi odpisov K 4394.90. »Zvonček« je imel denarnega prometa L. 78 K 30 h. Plačana naročnina za l. 1904. in za prejšnja leta je znašala 4584 K 45 h. Izplačalo se je tiskarni za tisk 2538 K 20 h, na račun nagrad pa 886 K 22 h. »Zvonček« ima od svojih naročnikov terjati v celem še 2422 K 61 h zaostale naročnine »Zvonček« ima 1000 naročnikov. »Popotniku« ki je imel 834 naročnikov, se je plačalo naročnine 3688 K 35 h, na dolgu pa je še 931 K 20 h. Tisk listov je stal 809 K 50 h. — Ako bi Torej storili trdovratni dolžniki svojo dolžnost, bi dobila »Zaveza« zaostale naročnine 7748 K 71 h. To je vsota, ki bi se dalo z njo marsikaj napraviti za povzdigo in razširjanje naših listov!

Tržaška »Edinost«, poročajoč o »Zavezinem« zborovanju v Pulju, piše, da je Gangl »nazival šušteršiča in Spinčiča najhujša protivnika učiteljstva«. Ker je tiskala »Edinost« te besede debelo, polaga menda mnogo važnosti nanje. »Edinost« pa to pot ni pisala resnice. Gangl je pač dejal in tudi dokazal, da je šušteršič sovražnik učiteljstva, o Spinčiču pa je rekel, da ne moremo imeti vere v njegovo prijateljstvo do učiteljstva in šolstva toliko časa, dokler je zaveznik moža, ki je neštokrat dokazal, da je naš sovražnik. To se glasi nekoliko drugače nego tisto, kar je pisala »Edinost«. No, stvar je taka, kakor je bila izgovorjena, in tega bi niti ne omenjali, ako bi ne vedeli, da nekateri naši listi zasukavajo dejstva tako, kakor jim bolj kaže, da lažje vržejo komurkoli poleno pod noge. Povedali smo to tudi zategadelj, ker nečemo nikomur delati krivice in tudi ne lagati, kakor je to časih običaj pri listih, ki zagovarjajo Spinčiča. Ako je »Edinost« lojalna, bo v tem smislu popravila svojo vest in naročila svojemu poročevalcu, naj vbodoče poslušša in piše samo to, kar je slišal!

»Slovenec« je posvetil zadnjo soboto »Zavezinem« zborovanju v Pulju uveden članek. Da smeši vse, kar se je tam govorilo in sklenilo, je dokaz, kako ga boli, da je zadnja »Zavezina« skupščina uspela tako sijajno. Vse naše tovariše, ki so govorili odkrito in resnično besedo, napada s pobalinsko neotesanostjo. Razume se tudi, da očita tovarišu Ganglu podarjeno zlato uro, in vemo, da bo storil to še večkrat. Ako bi »Slovenec« hvalil letošnje »Zavezino« zborovanje, bi

zaradi neenakomerne razdelitve za neprimerne, priporoča merodajnim faktorjem, da se odpravi krajevni plačilni sistem in se uvede osebni plačilni sistem po službenih letih ter naroča »Zavezi«, da v tem oziru stori vse potrebno.

Resolucija sprejeta brez debate enoglasno.

IV. točka dnevnega reda.

Predsednik: Prosim tovariša Ivana Šega, da nam poroča o četrti točki dnevnega reda.

Učitelj Ivan Šega je utemeljeval troje resolucij, ki merijo na istrsko šolstvo. Ker prijavimo to utemeljevanje pozneje, priobčujemo danes enoglasno in brez debate sprejete resolucije:

I. Slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo, zbrano v Pulju na glavni skupščini »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, protestuje proti nezakonitemu postopanju laške gospodovalne stranke glede ljudskega šolstva hrvaškega in slovenskega naroda v Istri.

II. zahteva od c. kr. vlade pravično uravnava hrvaškega in slovenskega ljudskega kakor tudi srednjega šolstva;

III. naroča vodstvu »Zaveze«, da poda slovenskim klubom avstr. državnega zbora jasno sliko vsega istrskega šolstva z zahtevo, da naj smatrajo to vprašanje kakor glavno točko slovenske vzajemnosti.

V. točka dnevnega reda.

Predsednik: K besedi se je oglasil tovariš Avgust Rajčič.

Učitelj Avgust Rajčič: Te znamenite skupščine se je udeležilo brez dvoma premalo hrvaškega učiteljstva. Kje je učiteljsko društvo »Prosvjeta«, kje so drugi istrski tovariši? Ostali so doma. Zakaj? Temu je krivo malo nesporazumljenje, ki je nastalo med »Zavezo« in večino istrskih narodnih učiteljev. To nesporazumljenje je treba odstraniti, to pa je mogoče samo na ta način, ako se temeljito pojasnijo istrske razmere, ki so popolnoma drugačne kakor na Kranjskem.

V Istri ni nobene hrvaške klerikalne stranke, tu bijejo samo narodno čuteči Hrvatje obupen boj proti sovražnemu nasilstvu. Vsi ti narodni borilci so združeni v tej narodni stranki, v kateri se nahajajo tudi hrvaški učitelji kot enakopravni njeni člani. Zato ni resnična trditev, da se hrvaško učiteljstvo v Istri zatira s strani narodnih voditeljev in da se ga sili k slepi in brezpogojni pokorščini. Učitelji so v narodni organizaciji prav tako upoštevan faktor kakor vsak drugi narodno čuteč element. To so hrvaški učitelji doslej upoštevali, zato je vladala med njimi lepa sloga in sporazumljenje. Toda pojavili so se med njimi elementi, ki hočejo preiti v laško stranko in ti izkušajo razbiti slogo med učiteljstvom in drugimi narodnimi sloji; ti ljudje pa niso poštenjaki, marveč plačani agenti laške stranke, ki glasujejo rajši z laško, nego z rodno hrvaško stranko. Kot sredstvo v to jim je služil »Učiteljski Tovariš«, ki se je dal speljati od njih, da je sprejel njihove hujskajoče članke. To je bila velika hiba, da se je v okrilje »Zaveze« sprejelo elemente, ki ne sodijo vanjo, ker se je s tem odbilo druge istrske hrvaške učitelje.

Naj se v bodoče ne sprejema v »Učiteljskega Tovariša« dopisov onih ljudi in vrnila se bo zopet sloga in v »Zavezo« bodo zopet stopila hrvaška istrska učiteljska društva.

Učitelj Fran Zec: Govor g. Rajčiča je bil naperjen očitno proti meni, kateremu se je indirektno celo očitano narodno izdajstvo. Komur se očita tako težka pregreha, se mu mora tudi dati prilika, da se lahko brani.

Pojasniti mi je predvsem svoje postopanje pri zadnjih občinskih volitvah v Pulju.

Hrvaška stranka je postavila v III. in II. razredu svoje kandidate, v I. razredu pa ne. V I. razredu sem volil tudi jaz, in sicer kandidate zmernejše laške stranke. (Klici: sramota!) Zato me sedaj dolže narodnega izdajalstva. Voditelji hrvaške stranke, n. pr. dr. Laginja, dr. Zucconiti, pa so glasovali v istem razredu za radikalno laško stranko, a ti seveda niso izdajalci. (Čujmo, čujmo!)

Povedal sem jim že to, a oni ne dajo pojasnila, zakaj sem izdajica jaz, oni pa so pošteni rodoljubi. Vprašam sedaj, zakaj tega ne pojasné? (Klici: Tako je! — Vihar.)

Predsednik (zvoni): Naj govornika nihče ne moti. Kdor hoče govoriti, naj se oglasi k besedi.

Fran Zec: Z italijansko stranko sem volil iz dobre namer, ne da bi s tem hotel škoditi drugi stranki. Ako o tem ne uverim poslušalcev, mi je žal, da sem se udeležil skupščine.

Dosedaj je res v Istri samo ena hrvaška stranka, toda s tem še ni rečeno, da bi ne bilo v deželi klerikalizma, kakor nekateri zatrjujejo. V naši deželi vlada res med Hrvati sloga, toda taka sloga, v kateri pod plaščem narodnosti vlada prešerni klerikalizem, to pa je mogoče samo zbog tega, ker ni nikakega odpora, še manje pa boja proti temu.

Klerikalizem zatira in davi predvsem naše šolstvo in učiteljstvo.

To je dokazana stvar, ki ji ne more nihče ugovarjati. Navajam tu samo nekaj dejstev iz zadnjega časa, ki izpričujejo to.

V rokah imam na pr. odlok okr. šol. sveta, s katerim se ukazuje učiteljstvu, da se mora udeleževati verskih vaj skupaj s šolsko mladino, kadar to določita katehet. Ali ni vidno iz tega odloka klerikalno kopito?

Prečitam vam poročilo nekega nadzornika v Istri, ki se je izrazil, da ima najrajši tiste šole, kjer so nameščeni duhovniki! (Ogorčenje! Čujmo! Škandal!)

O poslancu Spinčiču zatrjujejo, da ni klerikalec, ampak pošten naroden mož.

Navesti hočem samo en slučaj, ki bo morda pokazal g. poslanca v drugi luči.

Neki istrski učitelj, navdušen Hrvat, se je spril s svojim popom, ki je bil zagrizen Lahon. Pop ga je tožil na šolsko oblast in ga spravil v disciplinarno preiskavo in kazen. Učitelj se je obrnil na Spinčiča in ga prosil, da bi posredoval pri vladi njemu v prilogo. Toda Spinčič mu je odgovoril, da ne more posredovati in mu je obenem nasvetoval, naj vbodoče obzirneje postopa proti popom. (Sramota!)

Sicer pa, ako Spinčič ni klerikalec, zakaj sedi v klubu dr. Šušteršiča, ki je napovedal učiteljstvu boj na življenje in smrt? (Viharno odobravanje. Klici: »Tako je! Spinčič se naj pokaže junaka in naj zapusti lepi klub, potem bomo verjeli, da ni klerikalec!«)

Ko je bil Spinčič v nevarnosti, da izgubi mandat, je hodil okrog učiteljstva in mu obljuboval, da se bo z vsemi silami zavzel za to, da se izboljša učiteljstvu bedno njegovo, stanje. Kasneje je res vložil v dež. zboru tozadevni predlog

ki bi pa bil, ako bi bil sprejet, faktično položaj učiteljstva vobče samo poslabšal.*)

Govoril sem in navedel sem razloge za svoje dejanje in delovanje. Sedaj sodite! Lahko me izključite iz društva, v vaših rokah je to, in jaz sem bom uklonil, dobro vedoč, da se žrtvujem in trpim za plemenito idejo. (Ploskanje in viharna odobravanja; silen hrup po vsej dvorani. Predsednik zvoni in kliče k redu.)

Učitelj Ivan Matelič: Zec, kolego ga ne morem imenovati, velja za agenta Italijanov. (Hrup in razni klici.)

Predsednik: Od vsakega govornika zahtevam, da rabi dostojne izraze. Žaliti ne dam nikogar in od nikogar.

Ivan Matelič: V svoji vasi deluje na to, da pošiljajo deco v italijansko šolo. Lastne otroke vzgaja v italijanskem duhu. (Klici: Dr. Šušteršič pošilja svojega sina v nemško šolo!)

Nadučitelj Alojzij Urbančič je pozval Hrvate, naj pojasne, ako je res, da so dr. Laginja & drug. glasovali za ital. radikalno stranko v I. vol. razredu. Na to vprašanje je odgovarjal učitelj Jelušič, ki je priznal, da se je to res zgodilo iz taktičnih razlogov in da so to stranko tvorili uradniki in drugi boljši elementi. (Čujmo!)

Nadučitelj Urbančič: Vsi očitajo tovarišu Zecu izdajstvo. Pozivljam njega in somišljenike, naj ostanejo sovražniki Laginje in Spinčiča, kolikor hočejo, vendar pa naj ostanejo vseedno pravi hrvaški učitelji, da ne bo v prihodnjem letu čutio izdajicah. (Viharno ploskanje.)

Učitelj Zec: Na Mateličeve napade odgovarjam, da sem bil vedno in sem še danes rodoljuben Hrvat, ki vzgajam svoje otroke v hrvaškem duhu, s svojo ženo pa moram govoriti laško, ker ne ume hrvaško. Proti narodnosti sem se prav toliko pregrešil kakor dr. Laginja in drugi.

Da nisem nikoli agitiral za italijansko stranko, lahko dokazem s pričami. Ob mojem prihodu na sedanje mesto je bilo v italijanskem oddelku 60 hrvaških otrok, danes jih je samo še 24. Ali dela tako izdajica?

Učitelj A. Rajčič: »Zavezi« smo sedaj povedali, kake so naše razmere. Sedaj naj voli med Zecom in med nami.

Učitelj E. Gangl: Pri tej debati so omenjali tudi »Učiteljskega Tovariša«, čigar urednik sem jaz. Vzpričo tega se mi zdi potrebno izjaviti, da stojim na liberalnem stališču, da je dati vsakemu učitelju svobodno besedo, ako se ga neče moralno ubiti. A tudi zase zahtevam pri urejevanju lista toliko svobode, da smem samostojno misliti. Prišel sem semkaj z drugačnimi mislimi nego so vtiski, ki sem jih dobil na današnjem zborovanju. Toliko mi boste pač dovolili, da si napravim iz vsega svojo sodbo.

Kar se tiče istrskih razmer, ki se res bistveno razločujejo od kranjskih, pa spominjam na narodni rek: »Povej, s kom se družiš, in povem ti, kakšen si.« (Viharno ploskanje pri izven »Zaveze« stoječih Hrvatih. — Gangl nadaljuje svoj govor, obrnen proti njim.) Gospoda, ali ne čutite, da ploskate v pogibelj Spinčiču?! (Več minut trajajoče pritrjevanje in ploskanje.) Onemu Spinčiču, ki se druží z onim proslulim Šušteršičem, ki je rekel, naj si učitelji numerirajo kosti, ako jih pobijejo klerikalne pesti, in zatrjeval, da so šolska poslopja palače, v katerih žro brezverski učitelji narodno imetje. Spinčič sedi v istem klubu s človekom, ki pravi, da je učiteljstvo treba izstradati (Burni klici) in hujska nevedno ljudstvo na brezobzirni boj proti učiteljstvu, ki ni zakrivilo ničesar

*)Glej v zadnji naši številki članek »Skrb za istrsko učiteljstvo.« Uredništvo.

drugega, kakor da brani svojo kožo in požrtvovalno deluje na prosvetnem polju za napredek in izobrazbo slovenskega ljudstva. Spinčič je zaveznik človeku, ki je grozil, da rajši razbije deželni zbor kranjski, nego bi dovolil, da se regulirajo učiteljske plače. Ako je Spinčič res prijatelj učiteljstva, potem ne sme sedeti v enem klubu s takim človekom! Naj nam Spinčič dejansko pokaže svojo naklonjenost in naj zapusti dosedanjo svojo družbo.

Predlagam v sprejetje to-le resolucijo:

»Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev,« zbrana pri svojem glavnem zborovanju v Pulju, priznava potrebo presnovne in podpore istrskega šolstva in zlasti temeljite in nujne regulacije učiteljskih plač. Da se to dvoje dožene čimprej, naj ostavijo tisti poslanci, kijim bije srce za narodovo bodočnost in za povzdigo njegove kulture, takozvani Šušteršičev klub v drž. zboru, da tako dobe za narodno delo proste roke in dokažejo, da so v resnici prijatelji šolstva in učiteljstva. (Viharno ploskanje.)

Resolucija je bila po kratki debati med splošnim navdušenjem sprejeta z ogromno večino.

Predsednik: Ker se ni nihče več oglasil k besedi, zaključujem to pomenljivo in zanimivo zborovanje.

Banket.

Na vrtu hotela Belvedere so se po glavnem zborovanju sešli skupščinarji k banketu.

Prvi se je oglasil k besedi tovariš E. Gangl, ki je dejal, da je prišlo slovensko učiteljstvo v Pulj, da napravi poklon stari slovanski Istri in nje vrlemu učiteljstvu, ki v kljub skrajno neugodnim razmeram junaško izvršuje svojo sveto nalogo. Dvignil je čašo na čast tej zemlji in v zdravje nje učiteljstva.

Za napitnico se je zahvalil tovariš Avgust Rajčič, ki je nazdravil slovenskemu učiteljstvu.

Tovariš Štefan Ferluga se je v dovtipnem govoru spominjal vseh možnih učit. prijateljev in neprijateljev.

Tovariš Janko Likar se je v lepih besedah spominjal slovenskega in hrvaškega naroda ter njega skupnih teženj in prizadevanj. Nazdravil je hrvaškemu in slovenskemu narodu.

Tovariš Alojzij Urbančič je omenil, da je minilo letos deset let, kar so izbrani v »Zavezino« vodstvo tovariši Jelenc, Česnik in Luznar.

To vodstvo z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo izvršuje svojo nalogo. Zaupanje učiteljstva mu je dokaz, da nas vodi po pravih potih. Napija »Zavezinemu« vodstvu: predsedniku Jelencu, tajniku Česniku in blagajniku Luznarju.

Za napitnico se je zahvalil predsednik Jelenc ter s tem tudi zaključil vrsto govorov.

Brzjavni pozdravi.

Med banketom je prečital tovariš Štefan Ferluga došle brzjavne pozdrave. Nekateri — zlasti imena krajev in podpisi — so tako spačeni, da jih ni mogoče razrešiti.

Celje. Neizprosno stoječ na braniku svojega ugleda, zasledujmo svoje materialne interese. V to ime presrčno pozdravljeni vsi udeleženci.

Zaveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic.

Črnomelj. Zadržan pozdravljam vse zborovalce, želeč mnogo uspeha. Šetina.

bilo to slabo znamenje; njegovo surovo zabavljanje pa je najjasnejši dokaz, da je doseglo »Zavezino« zborovanje najlepši uspeh. Veseli nas tako priznanje!

»Domoljub« se zaganja v zadnji številki v tovariša Engelmana in v tovarišico Kral. S tem priznava, da sta ta dva vrla člana našega stanu!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je te dni razposlala vsem slavnim občinskim odborom na Slovenskem sledečo prošnjo:

»Slavni občinski odbor! Dvajset let je minilo, odkar so Slovenci ustanovili svojo »Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«, ki ima namen, obvarovati slovensko dečo pred potujčevanjem. Dvajset let, v katerih je bilo družbi marsikaj pretrpeti. Slavni odbor! Naša družba ne propada, nego njen delokrog se širi od dne do dne; a žal, marsikaki nujni zahtevi ne more ugoditi, ker ji nedostajajo potrebnih sredstev v to. Naši narodni nasprotniki delujejo vedno bolj in silijo danes družbo na odpor tudi tam, kjer bi si pred 20 leti nikomur niti v sanjah ne bilo zdelo verjetno. V tekočem letu je slavil nemški »Schulverein« 25letnico svojega delovanja in ob tej priliki so mu priskočile z znatnimi podporami na pomoč ne le nemške občine, marveč tudi take, kojih zastopi so vsled volilne geometrije slučajno v rokah naših nasprotnikov. Častiti! Učimo se tudi od njih. Uk je dober vsak, najsi pride od leve ali od desne. Zato se pozivljemo s tem pismom danes do Vašega slavnega zastopa z vljudno prošnjo, da blagovolite nakloniti naši družbi stalno letno podporo. Opozarjamo Vas bratov Čehov. Ni je namreč tam srenje, da bi jej na srcu ne bila osrednja češka matica. Za tekoče leto pa prosimo izdatneje izredne podpore, da poplačamo družbeni dolg in tem načinom s prostejimi rokami in veselostneji delamo še v prihodnje za svoj ljubi rod.

Redko odlikovanje. Tudi tovariš nadučitelj Andrej Rapè v Smledniku je dobil od naučnega ministrstva »für die eifrige Pflege der Kirchenmusik« remuneracije 50 K.

Obisk. V Ljubljani se je mudil te dni srbski narodni učitelj Milan V. Popović iz Leskovca, ki je tudi naš dopisnik. Ogleдал si je znamenitosti naše prestolice ter krasote divne Gorenjske.

Umrli je dne 17. tega mes. tovariš Leon Verbič, učitelj v Crešnjevcu pri Slov. Bistrici, star komaj 24 let. Blag mu spomin!

Predavanje. Dne 27. tega mes. predava koleginja Jerica Zemljanova na Sori v kmetijski podružnici o gospodinjstvu.

Madžarska demonstracija na Hrvaškem. V Zemunu je prišlo 18. tega mes. okolo 1000 madžarskih učiteljev, ki so zborovali v Pančovi. Z razglednega stolpa so strgali cesarsko zastavo, potem pa naglo odšli na madžarska tla.

Razgled po šolskem svetu.

Dijaki — učitelji. V »Omladini« čitamo: Slušatelji tehnike v Berlinu prirejajo že več let poučne tečaje za delavce. Zadnje zimo so jih začeli posnemati vseučiliščniki. Leti trdijo, da je dijaštvo poklicano sodelovati pri socialnih nalogah sedanosti po svojih najboljših močeh. Najboljše uporabijo svoje sile, ako poučujejo delavce. Tak pouk je potreben, ker zahtevajo od dne do dne večjo izobrazbo. Sicer pa nimajo delavci prilike niti si pridobiti elementarnega znanja, ki je podlaga za višjo izobrazbo. Tudi najmanjša izobrazba je za delavčev poklic in socialno sploh velike praktične vrednosti. Učili so v desetih tečajih 348 delavcev. Edina predmeta sta bila nemščina in računstvo. Poučevali so bolj in manj izobražene v dveh oddelkih. Vseh učencev se je priglasilo 561, med njimi 12 žensk. Koncem tečaja jih je bilo še 222, drugi so iz raznih vzrokov odpadli. Največ slušateljev je bilo starih 25 do 40 let. Med počitnicami predavajo dijaki o splošno zanimivih predmetih. Tudi prirejajo izlete v muzeje in v gledališča, kjer imajo veliko prilike se spoznati z delavci natančneje. V letnem tečaju poučujejo v štirih oddelkih nemščino in v treh računstvo: uvedli so namreč tečaj

za popolnoma nevešče in inozemce, tudi so vrinili en tečaj med prvotna dva. Poseben tečaj je tudi o Schillerju. Stroški znašajo dosedaj okroglo 408 mark.

— **Učitelj, ki bo gorel za Kristusa.** »Soča« piše: Te dni so prišli nekateri kmetje precej od daleč prosit šolsko oblast v Gorici, naj jim da učitelja, ki bo gorel za Kristusa, kakor gori zanj slavnoznani učitelj Balič na Vrhu. Da jim je vzor B., jasno kaže, kako je s pametjo tiste kmetiške deputacije. Ta piramidalna neumnost bi zbujala smeh, če bi ne bila tako strašansko žalostna! Kako so še nekateri zabiti!

— **Na šolskem vrtu pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah** so letos občudovali nekaj izrednega. Komaj dveletno drevesce, ki meri 160 cm, se je ovilo z belim cvetjem in darovalo svojemu gojitelju, nadučitelju J. Farkašu, kot znak hvale in priznanja 15 krasnih jabolk. A to hvaležno drevesce se je skrilo v šumico svojih sester, da bi tembolj iznenadilo in razveselilo oko svojega vrtnarja.

— **Podporno društvo za slovenske dijake Koroške v Celovcu.** Poročali smo svoj čas, da se namerava ustanoviti na Koroškem podporno društvo za slovenske koroške dijake, zlasti za visokošolce. To se je zdelo tembolj potrebno, ker sta se podporni društvi za koroške dijake na Dunaju in v Gradcu prelevili tako, da podpira samo Nemce, če pa kateremu Slovincu kaj dajo, je namen, da jih potujčijo in napravijo odvisne od sebe. Slovenska namera je pa zaspala vsled brezbriznosti starejših koroških Slovencev in koroški slovenski visokošolci so stradali naprej. Zdaj je pa društvo začelo živeti. V odboru so možje, ki so vneti za slovenski inteligentni naraščaj in ki bodo delali z vsemi močmi, da postane društvo krepka opora koroškimi slovenskim visokošolcem. Zanimanje za to društvo je gotovo veliko, ker je že na ustanovnem shodu pristopilo društvu šest ustanovnikov in mnogo rednih članov. (Ustanovniki plačajo 100 K enkrat za vselej, pravne osebe po 200, K redni člani pa po 5 K letno). Odbor se obrača do vseh Slovencev, naj bi podpirali to velevažno društvo za koroške Slovence, da bomo imeli čim več koroške slovenske inteligence. Doneske sprejema blagajnik, g. prof. A. Pih v Celovcu, Vetrinjsko predmestje št. 26.

— **Odpravljen »cof«.** Dne 30. m. m. je minulo 100 let, odkar je prepovedal cesar Franc I. častnikom in vojakom kito. Dotična odredba se je glasila: »Moj vojni minister, nadvojvoda Karel, mi je predlagal, naj se v vsej vojski odpravljajo kite. Ta predlog sem sprejel in odrejujem, da v znapreji ne smejo biti lasje čez palec dolgi. Zabranjujem vojakom mazati lase ali jih posipavati s praškom, ravnotako pa tudi zabranjujem častnikom se pomadizirati in pudrati. Vsakega kršitelja te naredbe bom ostro kaznoval. Lasje se morajo, kakor brž odrastejo preko palca dolžine, postriči. Vsi vojaki si morajo zaradi zdravja večkrat glavo umivati z mrzlo vodo. Ta predlog nadvojvode Karla sem sprejel posebno iz dveh razlogov, ker bo pospeševal zdravje mojih vojakov ter jim ne bo treba svoje itak male plače porabiti za zdrževanje nepotrebne »cofa«, Generalom prepuščam, da ali nosijo kito ali pa se strižejo.« Ta odredba je spravila vso vojsko v slabo voljo, ker so vojaki in častniki bili ponosni na svoje kite. Le velike kazni so jih prisilile k brivcu. Mnogi častniki so se tako sramovali, da se brez kite dolgo časa niso upali iz sob. — Baje so podedovale »cof« v prenešenem pomenu šolske oblasti.

— **Duhovnik v italijanskih pregovorih.** V Toskani imajo pregovor: »Duhovniki, menihi, nune in kokoši niso nikoli siti.« — V Genovi pravijo: »Župnik Vzemi je v zakristiji, župnika Daj pa ni nikjer najti.« — V Benetkah poznajo pregovor: »Kadar pravi duhovnik: Molimo! ima že tri lire v žepu.« — V Veroni molijo: »Duhovniškega sovraštva, menihove zabitosti in nunskega klepetanja — reši nas, o Gospod.« — Pijemontezij pravijo: »Storite, kar pravi župnik, pa pridete v nebesa; storite, kar dela župnik, pa pridete v peklo.« — V Rimu je znan pregovor: »Ako vidiš duhovnika, beži, ker zapletel ti bo rodbino.« — Najznačilnejši pa je pregovor: Duhovniki si kuhajo juho s plamenom vic.«

— **O koroški pedagogiki piše »Mir«:** Dne 29. in 30. marca l. 1875. je imelo koroško deželno učiteljsko društvo